

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Slunný den koncem října
Foto dr. Jiří Musiol (fotokroužek JKP)

Ročník XXV.

ŘÍJEN 1984

PODZIMNÍ SMĚNY NÁRODNÍ FRONTY V HRANICÍCH

Vstupujeme do období čtyřicátého výročí vyvrcholení národně osvobozovacího boje našich národů s hitlerovským fašismem a postupného osvobozování naší vlasti slavnou Sovětskou armádou.

Výše uvedené výročí naší novodobé historie, které položilo základy pro vybudování nové — socialistické společnosti je velkým podnětem k rozvoji politické, pracovní a společenské aktivity pracujících a občanů s cílem úspěšně splnit úkoly státního plánu a volebního programu NF.

Výraznou motivací je proto i „Výzva ÚV KSČ, ÚV NF ČSSR a vlády ČSSR“.

V tomto smyslu byla také radou a plenárním zasedáním městského národního výboru přijata „Albrechtická výzva“, na základě které také dochází ke zpevnění socialistického celoměstského závazku a tím k vytvoření příznivých podmínek k naplnění jmenovitých úkolů volebního programu NF v objemu již k 9. květnu 1985 — ke 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

Významným prostředkem k naplňování těchto společných úkolů jsou i podzimní směny Národní fronty, které v našem městě probíhají **od 22. září do 31. října 1984**. Veškeré úsilí občanů, organizací a orgánů je soustředěno na zvelebení a rozvoj životního prostředí a na zkvalitňování životních podmínek občanů.

Je naším společným úkolem, věci naší cti a socialistického uvědomění i naši morální povinnosti aktivní účasti na probíhajících podzimních směnách NF iniciativně přispět k naplnění zpevněného socialistického celoměstského závazku a tím vytvoření podmínek pro splnění volebního programu NF.

Poctivá a uvědomělá práce pracujících a občanů ve prospěch sebe, svého města a tím ve prospěch socialistické vlasti bude tím nejlepším příspěvkem k naplnění revolučního odkazu těch, kteří bojovali za naši svobodu a náš socialistický dnešek.

AL

K ZÁBORU POHRANIČÍ NA HRANICKU r. 1938

Temné mraky tragických událostí, stahujících se na podzim r. 1938 nad Československem, zasáhly těžce i kraj Moravské brány, především Hranicko. Mnichovským diktátem ztratil tehdejší hranický okres 19 obcí (mezi nimi tři zcela české), připojených k německé říši.

Tím dosáhla svého cíle podvrtná, separatistická činnost 20% německé menšiny — výsledek staletého germanizačního procesu v našem kraji.

Původně jen nepatrné procento osad bylo zde založeno německými osadníky (v okolí Hranic jen Kunčice). Podle zjištění předního znalce dějin Moravy dr. L. Hosáka na počátku 14. stol. německé kolonizace na hranickém panství ještě nebylo. Nastala teprve později. Značné intenzity dosáhla již před bělohorskou katastrofou. Do r. 1530 získali Němci převahu v dřívě českých osadách Běloutíně a Polomi. Mimo menšiny v Jindřichově se jinde vyskytovali jen ojediněle. Za necelá čtyři desetiletí zasáhlo poněmčování řadu dalších vesnic. K menšině v Jindřichově přibýly další v Partutovicích, Lučicích, Blahutovicích, Středolesí a dokonce i v Hluzově. Němců přibýlo také v Hranicích. Tento jev je zarážející v době, kdy český jazyk nebyl potlačován a jeho užívání ve styku s poddanými a šlechtici bylo respektováno i císařským dvorem. (Např. císař Rudolf II. se česky psaným mandátem zastal utiskovaných hranických poddaných a nařídil jejich pánu Zdeňku Zampachovi z Potnštejna, aby se dostavil k odpovědnosti na Pražský hrad.) K rychlému postupu germanizace mimo německé výbojnosti

a pevné vzájemné soudržnosti přispívaly patrně i tehdejší náboženské poměry (pronikání luterství z Německa).

Nevíme, jak dalece tento germanizační proces pokročil do Bílé hory. V prvním pobělohorském soupisu obyvatel na Hranicku se promítají zároveň těžké následky třicetileté války, která krutě postihla Hranice a celý kraj. Mnoho domů a gruntů zůstalo opuštěno (jen v Hranicích 155). Jejich opětné osídlování prováděno do značné míry německými osedlíky z méně postižených horských krajů. Roku 1663 je již poněmčena téměř celá východní část kraje. Jen Kozí (nyní Hranická) Loučky a Nejdeky jsou dosud převážně české (v Nejdku ještě v šedesátých letech min. století používáno české obecní razítka). Silný podíl německého obyvatelstva mají obce Hluzov a Velká, menšiny jsou v Jindřichově a Partutovicích, jednotlivci v dalších vesnicích. Značně stoupl počet německých obyvatel v Hranicích a Drahotuších.

Český živel se však lehce nevzdával svých původních pozic. Vzdor tuhému útlaku národnostnímu a hospodářskému znovu počestěn Hluzov i Velká a další vsi s němec. menšinami. Obdiv zasluží zvláště osady tzv. Spálovského výběžku (Jindřichov, Partutovice, Strážez n. L. a další), obklopené ze tří stran Němci. Vystaveny spalemtu, silnému tlaku okolí dovedly si uchovat český ráz. V rámci celého kraje však poněmčování, i když mírněji, pokračovalo dále. Zastaveno teprve po první světové válce. Celková bilance je smutná. Z 29 vesnic bývalého hranického panství jich téměř zcela poněmčeno osm.

Ačkoli Němci měli u nás plnou občanskou svobodu, přece se nacistické propagandě podařilo vyvolat mezi nimi hnutí za odtržení pohraničního území pod lživou záminkou, že jsou utiskováni. Postavení českých občanů v pohraničí je stále těžší. O bezohledném postoji k Čechům svědčí mimo jiné výrok českého dělníka, živitele čtyřčlenné rodiny, usazeného v německé obci: „V zimě a z jara nedostanou čeští lidé od místních rolníků žádnou práci, protože jsou Češi. Než přišel Hitler a Henlein, byli němečtí sedláci mílostrdnější, ale od té doby nepodají Čechovi ani trochu vody.“ Kritická situace vyvrcholila smutně proslulým mnichovským diktátem.

Průběh těchto smutných událostí v našem kraji, na základě archívních pramenů a kronikářských záznamů, výstižně popsal prof. Lud. Novotný v článku: Hranicko ve dnech mnichovského diktátu v roce 1938 (Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc, říjen 1978). Autor se tu zmiňuje také o zákeřné akci hranických nacistů, kteří v petici s pěti sty podpisy důtklivě žádali, aby i Hranice byly připojeny k německé říši. Podle sčítání lidu r. 1930 tvořili Němci v Hranicích 10,5 procenta celkového počtu obyvatel.

Hned po záboru čs. pohraničí ukázali naši Němci, jak si sami představují soužití s národnostními menšinami. V Běloutíně, největší poněmčené obci na Hranicku, zfanatizovaní výrostci-ordneři přepadali v noci české spoluobčany, surově je zbili až do bezvědomí a naházeli do silničního příkopu. Český občan, který v obci žil již 20 let a obětavě podporoval stavbu české menšinové školy, byl brzy po záboru předvolán na četnickou stanic. „Tak, Vy jste ten, co chtěl počestit Běloutín?“ přivítán hned při vstupu a slova zdůrazněna prudkou ranou pěstí do obličeje, až krev vytryskla a z úst vylítlo několik zubů. Od pokračování v krvavé exekuci jej zachránila jen okolnost, že si gestapák sám při tom poranil ruku. Zato na něj vychrlil přívál nejsprostějších nadávek a vyhrádek. Také další čeští občané vystaveni vyšetřování, věznění a šikanování. Podobně, někdy i hůře, počínali si Němci také v jiných zabraných oblastech. To byl jen začátek několikaleté německé persekuce, ukončené vítězným postupem Sovětské armády.

Vzpomínka smutného výročí Mnichova je zároveň výstrahou a poučením pro budoucnost. Vždyť rozbití Československa, k němuž naši Němci přispěli svým separatistickým hnutím, umožnilo Hitlerovi zahájit největší a nejkrvavější válku v dějinách lidstva, ve které zahynulo na 30 milionů lidí.

Literatura:

Dr. L. Hosák — Dr. B. Indra — prom. hist. M. Jašková: Hranice Mikulíkoví
Dr. B. Indra: Obyvatelé Hranicka v 16. a 17. století, Záhor. kron. r. 1947 č. 2.
Přehled, nezávislý týdeník kraje hranicko-lipnického a novojičinského r. 1938.

Československá spartakiáda

OHŇOVÉ POSELSTVÍ ČSS 1985

„Ohňové poselství ČSS 1985“ tradičně zahájí bezprostřední přípravy všech složek NF společně s orgány ČSTV na Československou spartakiádu 1985. Bude uspořádáno v předvečer 40. výročí památné Dukelské operace, k výročí Slovenského národního povstání a ke 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

Bude oficiálně zahájen nácvičkou skladeb a vstup do příprav místních, okrskových a okresní spartakiády.

Ohňové poselství ČSS 1985 bude provedeno jednotně v celé ČSSR ve čtvrtek dne 4. října 1984.

Tato významná politickospolečenská akce bude důstojně připravena za aktivní účasti cvičenců, sportovců, turistů, veřejných činitelů, protifašistických bojovníků, škol, národních výborů, orgánů Národní fronty v součinnosti s Československým rozhlasem.

V Hranicích se toto Ohňové poselství uskuteční zapálením 2 vater. Jedna symbolická na Jelením vrchu nad CVH a vlastní pořad bude uskutečněn zapálením druhé vater v Parku kultury a oddechu (letní kino). Ohně budou zapáleny jed-

notně v celé republice podle pokynů rozhlasové stanice Hvězda, ze které bude tato akce ze Spartakiádního stadiónu v Praze celostátně řízena.

Akce započne v

- 17.30 hodin — shromážděním účastníků v prostoru vater
- 17.40 hodin — proslov představitele místních orgánů
- 18.00 hodin — poslech celostátního zahájení Ohňového poselství ČSS 1985 a zapálení vater na výzvu rozhlasové stanice Hvězda
- 18.30 hodin — promítání filmu z okrskové spartakiády v Hranicích 1980 a krátkých filmů.

Svou účastí na této akci podpoříte význam konání Československé spartakiády 1985.

Mer

SLAVNOSTNÍ ODHALENÍ SOUSOŠÍ

V předvečer oslav Dne ČSLA v pátek **5. října 1984 v 15.30 hodin.**
se uskuteční slavnostní odhalení sousoší

„VÍTÁNÍ RUDÉ ARMÁDY“

od zasl. umělce akademického sochaře R. Doležala
na Školním náměstí v Hranicích.

ČTVRTSTOLETÍ HRANICKÉHO FOTOKROUŽKU

Letošní rok je jubilejním 25. rokem činnosti fotoamatérů, sdružených při Jednotném klubu pracujících ROH v Hranicích. Statut fotoamatérského kroužku vznikl v roce 1959, kdy došlo ke sloučení tehdejších fotoamatérských kroužků při závodních klubech n. p. Sigma a n. p. Cementárny a vápenice a ČSD. K podchyčení a rozvíjení zájmu o uměleckou fotografii byl v únoru 1959 v tehdejší Domě osvěty v Hranicích utvořen pětičlenný okresní poradní sbor pro fotografii v čele s Gustavem Gieblem. Tento krok znamenal významný kvalitativní i kvantitativní odborný růst fotoamatérských zájemců, oživení jejich výstavní činnosti a rozšíření jejich řad z širokého okolí města Hranic, třebaže garanty organizačního zajištění zůstávaly nadále závodní kluby. Přispěla k tomu i řada odborných přednášek a besed.

Založení jednotného klubu pracujících ROH v Hranicích v roce 1964 umožnilo další rozmach výtvarné fotografie i rozšíření zájemců. Vedení JKP postupně zabezpečovalo materiální vybavení pro činnost jak pořizováním fotomechaniky, tak vybavením fotokomory i klubovny, na jejichž zřízení věnovali členové fotoklubu 300 brigádnických hodin. Výsledky této cílevědomé práce se brzy projevily. Fotografie hranických autorů, jmenovitě Gustava Giebla, Josefa Černého, dr. Jiřího Musíla se objevovaly stále častěji na soutěžích a výstavách nejen v ČSSR, ale i v zahraničí, v Kanadě, Velké Británii, USA, Itálii, NDR, Brazílii, v Jugoslávii i v Japonsku. Úspěchy a systematická práce členů fotoklubu vyprovokovaly v roce 1966 vyhlášení prvního ročníku celostátní soutěže „Děti objektivem“. Námět této soutěže vyvolal nečekaný ohlas a do Hranic se sešlo 1800

fotografii, nejen domácích autorů, ale i ze zahraničí. Druhý ročník této soutěže zaznamenal účast 563 autorů ze 17 zemí. Mimo tyto akce byla uskutečněna řada místních klubových výstav i výstav hostů a mimohranických klubů.

Jako v každé činnosti, tak i u hranických fotoamatérů střídala se období krizí a útlumů s obdobími kulminace. Je to přirozený zákon každé činnosti, ovlivněný střídáním generací, podporou organizační instituce i společenskými jevy. Důležité je, že činnost hranických amatérů úspěšně překonává tyto problémy a díky podpoře současného vedení JKP má možnost uplatňovat a rozvíjet svou činnost. Současnost jejich činnosti je poznamenána organizováním celostátních soutěží a výstav pod názvem „Lesy musí žít“. Vysoce aktuální tematika a angažovanost této akce setkala se s vysokým zájmem nejen v řadách československých fotoamatérů, ale i ve veřejném a politickém životě. Dobře organizační zajištění, morální i finanční podpora zainteresovaných orgánů Státních lesů daly záruku, že tato soutěž zdaleka není samoúčelnou fotoamatérskou akcí, ale sleduje vysoce výchovný společenský program. Vždyť vedle úsilí k zachování míru je problém ochrany našeho životního prostředí prvotní věcí nás všech. A je zásluhou a ctí hranických fotoamatérů, že to pochopili a vložili svůj podíl této věci. Přejme si, aby 3. ročník soutěže „Lesy musí žít“, vyhlášený pro příští rok 1985 znamenal další obohacení kulturního života naší společnosti a úspěšné završení čtvrtstoletí hranického fotokroužku.

Milan Sanctřík

Kapitoly z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

OPRŠÁLOVSKÝ DŮM čp. 3 A SOUSEDNÍ DŮM čp. 2 NA NÁMĚSTÍ U ZÁMKU

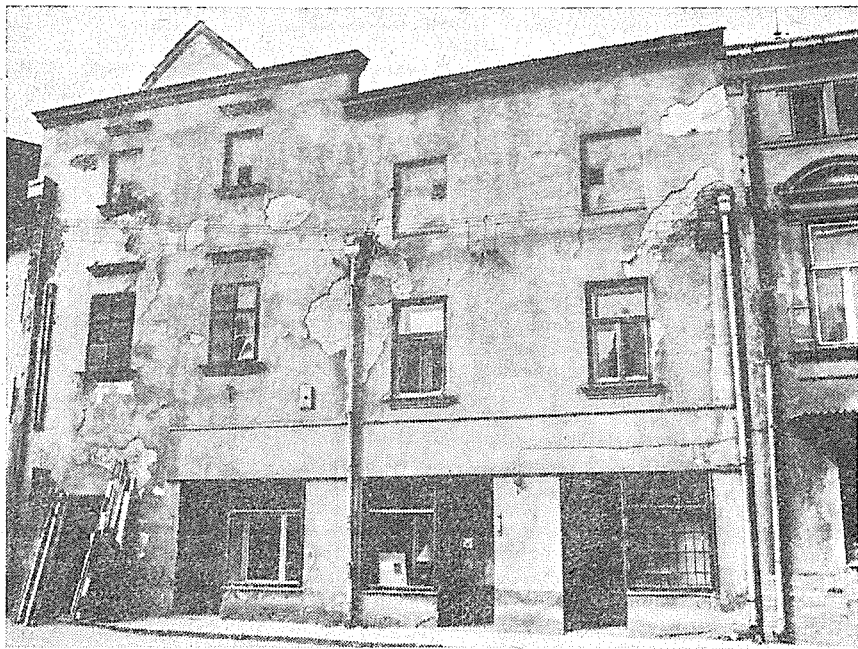
Řadové městské domy čp. 2 a 3 na západní straně Revolučního náměstí (dříve Zámecké), kdysi právověrečné šenkovní domy, dostaly svá popisná čísla při druhém číslování domů v Hranicích r. 1804. Popisné číslo 1 dostal tehdy zámek, čp. 4 až dům Sedmerovský na rohu Gottwaldova náměstí, čp. 5 sousední dům lékárny atd. **Domy tzv. křesťanské obce v městských hradbách byly očíslovány arabskými popisnými čísly 1 a 122, domy na předměstí navazovaly čp. 123 a výše. Domy samostatné židovské obce v Hranicích, spravované židovským rychtářem a přísežnými, podléhající přímo vrchnosti, byly označeny římskými popisnými čísly I až XVIII, k nimž přibýlo ještě 5 dalších židovských domů, jež byly zřízeny židy z býv. vrchnostenského mlýna tzv. olejny na konci Svatoplukovy ulice před mostem přes potok Ludinu, prodaného jim vrchností. Čp. I dostal r. 1804 židovský dům na začátku ulice Zámecké (dnes prodejna Potravin, dříve Dělnický konsum čp. 741), čp. II židovský dům před vchodem do zámku (dnes velkopekárna čp. 737), čp. III až XVII židovské domy v židovské ulici (dnešní Janáčkovy ulice), počínaje domem čp. 736 vedle domu čp. 3, až po tehdejší židovskou školu a synagogu (dnes čp. 728, sbor církve československé a městské muzeum), oddělených uličkou od domu čp. 4 křesťanské obce hranické. Na druhé straně Janáčkovy ulice patřily k židovské obci ještě 3 domy, dnes zbořené.**

Po zrušení poddanství r. 1848 a diskriminačních nařízení, mohli židé po právním zrovnoprávnění bydlet také v křesťanských domech ve městě, kupovali tzv. křesťanské domy, provozovali řemesla a živnosti, dříve jim zakázané, zakládati továrny atp. Tehdy přešly také oba měšťanské domy čp. 2 a 3 do rukou a majetku hranických židů. Po zrušení samostatné politické židovské obce v Hranicích r. 1919 byly všechny domy bývalé židovské obce spojeny s městem Hranicemi a dostaly další arabská popisná čísla 728 až 758, navazující na tehdejší poslední čp. 727 městských domů.

Z obou městských domů čp. 2 a 3 je stavebně i historicky významnější památkově chráněný dům čp. 3, zvaný Opršálovský, s gotickým domovním jádrem a křížovou klenbou z konce 15. a poč. 16. století, pozdějšími stavebními úpravami však značně znehodnocený. Jeho unikátní raně renesanční kamenný portál vstupu do vlastního domu z dnes zazděného podloubí, byl, bohužel, zcela nepochopitelně v r. 1965 rozbít, zničen a odstraněn při výměně domovních dveří. Památkově chráněný dům a město Hranice byly tak ochuzeny o nejstarší renesanční domovní portál z dvacátých let 16. století. Portál nebyl, bohužel, za první republiky Památkovým úřadem v Brně, ani později před zničením ofotografován okresním muzeem v Přerově resp. stavebním odborem MěstNV v Hranicích, pověřenými dohledem na objekty, prohlášené za památkově chráněné, aby byl uchován aspoň jeho vzhled pro historii města a kulturní dějiny Moravy. Patrně nebyl fotografován ani hranickými fotoamatéry. Vladislavské ostění portálu bylo zdoheho nahotě reliéfním renesančním štítkem, údajně se dvěma zkříženými bradavicemi, bitevními sekerami. J. H. A. Gallaš, který poč. 19. stol. obkreslil silně zalíbený štítek portálu, určil jej jako znak rytířského rodu Bořitů z Budče a usoudil, že dům jim patřil počátkem 16. století. Podle městských knih drželi Bořitové z Budče skutečně v druhé pol. 16. století dvůr na hranickém předměstí. Z rozbítého a zničeného kamenného portálu se dochoval pouze znakový štítek, zazděný dnes na dvoře domu čp. 737 p. Schlesingera u zámku. Po očištění štítku od staletých vápenných nátěrů portálu se ukázalo, že na štítku nejsou dvě zkřížené sekery, ale soukenické nůžky, znamenající soukenického řemesla. Kamenný portál, zřízený ve dvacátých letech 16. stol., označoval zřejmě cechovní dům hranických soukeníků s tzv. herberkem soukenických tovaryšů. V druhé

Domy čp. 3, 2 a 737 na náměstí u zámku poč. 20. století
Foto Ferd. Helsenr, Hranice, 1905

Domy čp. 3 a 2 v r. 1983
Foto M. Hlubinková, KSSPP Ostrava

polovině 16. stol. prodal soukenický cech starý cechovní dům za hotově složené peníze šlechticům Elišce a Maruši Pražmínkám z Bílkova, které se zakoupily v Hranicích již r. 1572. Protože celá kupní suma byla zaplacená hotově, nebyl tento kup domu vložen do nových městských knih, založených v osmdesátých letech 16. stol., zapsán až další prodej tohoto domu v r. 1598. Obě šlechtičny byly horlivými sestrami hranického bratrského sboru. Eliška Pražmová, bydlící v tomto domě, zemřela podle zápisků tehdejšího správce hranického sboru Br. Václava Preyse 10. července 1597 a byla pochována ve sklípku na bratrském hřbitově (tj. dnešní městský hřbitov) vedle paní Maruše, své sestry, která zemřela dříve. Po její smrti pověřili r. 1598 její bratři Bernard Pražma na Chropyň a Jan Pražma na Velké Polomi hranické měšťany Ondřeje Čaputu a Jana Procházkou, aby prodali jejich jménem dům po jejich sestřích, „ležící na předhradí (zámek byl oddělen od města příkopem), s kusem valu pod městskou zdí, s malou zahrádkou, ležící za mosty v Drahotuchu“ za 700 zl. rytíři Jindřichu Opršálovi z Jetřichovic. Po zapsání domu do městských knih se pak Opršál podepisoval „z Jetřichovic a na domě v městě Hranicích“. Později koupil malý lenní statek biskupský ves Babice u Kelče. V r. 1613 odkázal dům v Hranicích se vším příslušenstvím s dovozením hranické vrchnosti Václava Mola z Modřelic své manželce Bohunce Kravarské z Šlevic. Při zápisu domu do městských knih, provedeném za přítomnosti čtyř jiných šlechticů, držících dvory na hranickém předměstí, bylo městem již výslovně zapsáno, že „paní Bohunka bude povinna podle

rádu městského spravovati všechny povinnosti městské, platy, šacunky a všeliké berně k zemi podle jiných sousedních v okrsku městském“. Drobná šlechta, zakupující a usazující se od poloviny 16. století ve značném počtu ve městě [měnila nepohodlné bydlení ve venkovských tvrzích za pohodlné bydlení a společenský styk ve městě] nechtěla totiž platit z městských domů, které držela, žádné městské dávky ani přispívat na peněžní sbírky k zemi jako jiní měšťané, a prohlašovala své domy a dvory ve městě za svobodné. Paní Bohunka Opršálová se později jako vdova znovu provdala a odvedla r. 1624 dům se vším příslušenstvím svému synovi Jaroslavu Opršálovi z Jetřichovic, který byl písařem zemského práva v Olomouci. Ten byl jako horlivý katolík za dánské okupace města Hranic a kraje r. 1626 uvězněn Dány v Opavě a utrpěl velké škody na svém statku Babicích. Za peněžitou náhradu, kterou pak dostal, koupil na hranickém předměstí 3 selské grunty s polnostmi, spojil je a zřídil z nich Opršálovský dvůr v Horní ulici. Dům ve městě dal r. 1631 zapsat své manželce Esterě z Hartunkova, při dobývání města Švédy r. 1645 byl však dům značně poškozen. Po smrti Jaroslava Opršála, zemřelého r. 1665 v Hranicích, nebyly vdovou řádně placeny peněžní splátky, proto koupilo město r. 1684 tento šlechtický dům podle městského privilegia zpět k obci a prodalo jej měšťanu Matesu Böhmovi z Nového Jičína za 800 zl. mor. Také Opršálovský dvůr na předměstí byl r. 1680 koupen od Kateřiny Opršálky zpět k městu a rozdělen opět na 3 selské grunty. Po Böhmovi koupil dům r. 1717 za tutéž cenu Mikuláš Weisskapl, prodal jej však už r. 1720 Barboře, vdově po Janu Lipenském. Ta jej r. 1735 odvedla své dceři Rozině, provdané za soukenického mistra Josefa Skurského z města Lipníka nad Bečvou. Po jeho smrti koupil dům od vdovy Skurské r. 1772 za 1200 zl. Martin Handl, vdova Skurská si však vymínila do smrti bydlení v domě, a to vrchní menší světničku, komoru pod střechou a kus sklepa, který si zahrádí na 1 kus černého dobytka. Handl dal r. 1795 zapsat dům v ceně 1000 zl. rýn. svému synu Matesu Handlovi a ten jej prodal již r. 1808 ševcovskému mistru Matyáši Gelingovi za 7000 zl., hotově zaplacených, jež v běžné vídeňské měně obnášely 2966 zl. a v konvenční měně 1186 zl. 26 kr. Geling přijal r. 1828 Františka Svobodu, syna své manželky Anny za vlastního syna, a r. 1847 odvedl dům tomuto Františku Gelingovi. V druhé polovině 19. století koupili tento dům k židovské obci Adolf a Felix Schlesingrovi, koncem první republiky byl pak připsán inž. Bedřichu Schlesingerovi, majiteli sousedního domu čp. 2 a domu čp. 737 u zámku s obchodem smíšeným zbožím a pekárnou.

Po zboření sousedního židovského domu čp. 736 vedle domu čp. 3 ve třicátých letech, byl zazděn původní průchod loubím do Židovské ulice, oba oblouky podloubí směrem na náměstí byly však zazděny až v letech šedesátých po rozbití a zničení kamenného domovního portálu.

Sousední menší jednopatrový dům čp. 2, stavebními úpravami ve 20. stol. znehodnocený jako dům čp. 3, má zvýšenou rovnou průčelní stěnu druhého patra se slepými okny, zakrývající bok sedlové střechy. Do poč. 20. stol. měl domovní podloubí se dvěma oblouky na náměstí, jež byly ve třicátých letech zazděny a loubí proměněno v prodejní krámk. Nejstarší držitelé tohoto domu byly v pol. 16. stol. Zuzana Hranická, která prodala dům r. 1568 Šimonu Horeckému. Do poloviny 18. století se v jeho držbě vystřídalo deset měšťanských řemeslnických rodin, v letech 1768 až 1834 jej držely 3 generace soukenické rodiny Dernických. R. 1834 byl při prodeji domu Františkem Dernickým Theodoru Poppovi za 2300 zl. konv. měny odprodán od domu právovárečný regál a přenesen a inkorporován na městský dům čp. 101 na Horním podloubí. Po zrovnoprávnění židů koupil r. 1850 dům čp. 2 bez právovárečného regálu a bez podílu obecního pole žid Markus Stern za 1825 zl., po jehož smrti byl zapsán v ceně 2000 zl. rak. měny Johaně a Nettí Eisnerovým. Koncem století patřil Salomonu Schlesingerovi, před okupací náležel inž. Bedřichu Schlesingerovi, majiteli sousedních domů čp. 3 a čp. 737. Za okupace byly všechny židovské domy zabaveny nacisty, po osvobo-

zení r. 1945 domy restituovány rodině Schlesingerové. Nyní slouží dům stejně jako dům čp. 3 převážně jako skladiště.

Oba staré měštanské domy čp. 2 a 3, přes sto let neudržované a užitkovými přestavbami znetvořené, **nepřispívají nijak k dobrému vzhledu náměstí a města. Zaslouhovaly by, zejména dům čp. 3, prohlášený státem za památkově chráněný objekt, odpovědnou odbornou renovací za dohledu státní památkové péče.**

Prameny:

Gruntovní knihy města, farní matriky města, archiv velkostatku Hranice, Státní archiv Opava.

ZEMŘELÍ OBYČANÉ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI SRPNU 1984

Josef Zaremba, Hranice, Sklený kopec 1564, nar. 23. 2. 1914
Štefan Ondruška, Hranice, Struhlovsko 1402, nar. 29. 11. 1913
František Čagan, Hranice, Vašovice 16, nar. 11. 6. 1911
Josef Čech, Hranice, Čsl. armády 1148, nar. 19. 3. 1898
Augustin Šimek, Hranice, Jurikova ul. 1062, nar. 17. 10. 1896
Zdeněk Bartoš, Hranice, Olšovec 29, nar. 7. 11. 1969
František Staněk, Hranice, Olšovec 32, nar. 18. 12. 1930
Marie Kutějová, Hranice, Leninova 22, nar. 31. 1. 1905
Františka Polívková, Hranice, Čsl. armády 607, nar. 13. 1. 1920
Marie Vrbová, Hranice, Sov. armády 235, nar. 24. 10. 1912
Ludvík Vlček, Hranice, Hakenova 903, nar. 11. 8. 1901

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI V HUDEBNÍM ŽIVOTĚ HRANICKA

(Ing. V. Richtár)

Život českého lidu je nerozlučně spjat se zpěvem a hudbou. Město Hranice se svým okolím má dlouhou tradici, kterou si chceme připomenout v **Roce české hudby**. Vždyť hudba a zpěv je nezastupitelným darem, který svým posluchačům dává krásu, dobrou náladu a obohacuje život. Můžeme směle říci, že i léčí na příkladu oblíbených hudebních programů pro pacienty lázní Teplíc nad Bečvou; pacientům je volno, hudba jim pomáhá k uzdravení. Kouzlu hudby podléhá každý, kdo má hudbu rád, kdo prožívá její tóny svým srdcem. Krása, ukrytá v tónech, posluchače zušlechťuje, naplňuje i povznáší; zlepšuje duševní stav posluchačů. Hudba však také naplňuje i samotného hudebníka, který na svém nástroji vyjadřuje to, co skladatel cítil a chtěl vyjádřit se slovy, ale hudbou.

Velkou roli na Hranicku sehrála **hudební škola**, později **Lidová škola umění**, která byla po zásluze oceněna u příležitosti 60 let od svého založení. Prvním ředitelem a zakladatelem tehdejší Městské školy Bedřicha Smetany se v roce 1924 stal absolvent pražské konzervatoře František Brož. Stalo se tak na požádání města Hranic hudebního skladatele Josefa Bohuslava Foerstera, který doporučil Františka Brože. F. Brož svým rozsáhlým hudebním vzděláním, činností, skladatelskou tvorbou a výchovou nových mladých hudebníků voral první brázu v soustavném hudebním vzdělávání mladé generace té doby, která se stala

spolehlivou zálohou v hudebním životě. S jeho jménem je spojeno výchovné a průkopnické poslání, na které navazovali další pokračovatelé, ať v pedagogickém působení nebo v rozvoji hudebního života na Hranicku nebo i v jiných částech vlasti. Ve vzpomínkách svých bývalých žáků zůstal František Brož vynikajícím hudebníkem, pedagogem s krásným vztahem k mladým lidem, ke členům tehdejších orchestrů i jako hudební skladatel a dirigent amatérského symfonického orchestru. Zemřel 21. července 1962.

Významnou osobností v hudebním životě v Hranicích byl Josef Knipl, (1896 až 1971) otec národní umělkyně, sólistky opery ND v Praze Naděždy Kniplové-Kryštůfkové, který působil po dlouhá léta jako ředitel hudební školy. Byl nadšeným, všestranně vzdělaným hudebníkem; vyučoval hře na klavír, zpěvu, ale i hře na housle, violoncello a flétnu. Byl sbormistrem místního tradičního pěveckého sboru „Jurik“, řídil také amatérský symfonický orchestr. Provedl stěžejní díla Smetanova, Dvořákova (např. Dvořákovo Stabat mater pro sóla, sbor a orchestr) i Fibichova. Byl skladatelem drobnějších děl pro klavír, později i pro lesní rohy a jiné dechové hudební nástroje. V roce 1955 založil smíšený žákovský orchestr, který se účastnil soutěží tvořivosti mládeže. V rámci kraje dosahoval žákovský orchestr vynikající výsledky, zejména v městech Ostrava a Olomouc. Patřil k tvůrcům hudebně vzdělané mladé generace.

Neméně významnou osobností v hudebním životě Hranicka byl hranický rodák Karel Rudolf Heider. Narodil se 16. července 1911 a základy hudebního vzdělání získal na Hudební škole Bedřicha Smetany v Hranicích. Od roku 1929 studoval na konzervatoři v Brně obor skladbu, dirigování, hru na klavír a varhany. V roce 1934 svá studia ukončil a plně se věnoval hudebnímu životu, převážně ve funkci ředitele Lidové školy umění v Lipníku, kde působil od roku 1948 až do svého důchodu do roku 1971. Byl zakladatelem lipnické LŠU a v Lipníku nad Bečvou vykonal za téměř čtvrt století působení obrovský kus poctivé pedagogické, ale i veřejné práce.

V letech 1941 až 1948 působil jako ředitel hudební školy v rodných Hranicích. Rudolf Heider se hluboce zapasoval do rozvoje hudebního života. Uprostřed druhé světové války se stal spoluzakladatelem tzv. „hudebních střed“, na nichž často účinkovali naši přední sólisté a soubory a tak pomáhali udržovat českou národní kulturu. Po osvobození pořádal se svou ženou, klavíristkou Libuší a jinými členy pedagogického sboru a sólisty koncerty v lázních Tepličích nad Bečvou i v okolí Hranic a Lipníka. Významné je také Heiderovo obsáhlé dílo skladatelské. Vytvořil řadu klavírních, houslových a jiných hudebních skladeb, četné melodramy, cykly písní i skladby sborové. **Sbor slávy** složil k 80. výročí založení pěveckého sboru Jurik, **Zákřov** — fantazie pro varhany a orchestr na námět tragédie na sklonku války, melodramy na verše P. Bezruč **Žermanice** a **Kantor Hallar**. Svůj talent uplatňuje v době poválečného rozvoje hudebních škol. Píše skladby pro mládež, zejména pro dechové nástroje, ale i pro klavír a housle, k účelům didaktickým. Píše také scénickou hudbu k Čapkově **Pošácké pohádce** i k řadě známých divadelních her jako **Hrátky s čertem**, **Romeo a Julie**, **Smutek sluší Elektře**, **Othelo a Vzdálená princezna**. Dále vytvořil hudbu k baletu B. Relského **Již nikdy válka** a jiné skladby vyvolané politickými a společenskými událostmi: **Tryzna k 30. červnu 1971**, **Dumka D-moll** pro housle a klavír (obě v podnětu tragické smrti sovětských kosmonautů), melodram **Píseň míru**, smíšený sbor **Rodná země** a **Slavnostní pochod** k 35. výročí osvobození Sovětskou armádou. Z jeho posledního tvůrčího období jsou pozoruhodné drobnější skladby — variace na lidové písně, sonatiny, znělky, elegie a pastorale. Rudolf Heider zemřel v Hranicích 14. srpna 1981. V jeho mnohostranné ušlechtilé práci mu byla nápomocna jeho žena Libuše Heiderová, učitelka hry na klavír LŠU. Patřil k těm umělcům, kteří dávají společnosti jmění — vnímat a prožívat bohatství hudby a zpěvu, jmění uměleckého zážitku.

Pokračování

KE KONCERTU HUDEBNÍ MLÁDEŽE

Dne 15. října uskuteční organizace Hudební mládež v Hranicích další ze svých akcí. Bude to vystoupení houslisty **Vladimíra Bukače** za klavírního doprovodu **Drahomíry Pellantové**. Zájemci o vážnou hudbu, byť nejsou z řad Hudební mládeže, budou na koncertě srdečně vítáni.

Vladimír Bukač — narozen r. 1964, posluchač profesorky N. Grumlíkové, patří mezi mladé, nadějně a talentované umělce. Zúčastnil se již mnoha houslových soutěží. Z těch nejvýznamnějších možno jmenovat např. Kocianovu mezinárodní houslovou soutěž — 2. cena, rozhlasovou soutěž Concertino Praga — 2. cena, Beethovenův Hradec — 1. cena + ceny za nejlepší povinné skladby. Mimo to byl jako jediný z Československa vyslán na mezinárodní houslovou soutěž Y. Menuhina do Anglie. Hostoval též v NDR a Španělsku. Vystoupil již několikrát sólově na koncertech „Česká filharmonie dětem“ a na přehlídce „Mladé talenty“.

Od roku 1984 je posluchačem AMU v Praze a spolupracuje jako sólista s Moravskou filharmonií Olomouc.

Drahomíra Pellantová — vystudovala Akademii múzických umění v Praze u národního umělce J. Páleníčka. Svá studia ještě prohloubila u profesora Kehrere na hudebních kursech ve Wiemar u a na hudební univerzitě Chigiana v Itálii.

V současné době se věnuje korepeticitorské činnosti na pražské konzervatoři a koncertní činnosti při Aktivu mladých Svazu českých skladatelů a koncertních umělců.

Program koncertu dne 15. 10. 1984 v sále LŠU v 19.30 hodin.

J. S. Bach: Adagio a Fuga a moll

J. Brahms: Sonáta d moll pro klavír a housle op. 108

A. Dvořák: Sonatina C dur op. 100 pro housle a klavír

P. I. Čajkovskij: Melodie

H. Wieniawski: Scherzo — Tarantella

Vladimír Bukač a Drahomíra Pellantová

PROGRAMY JKP

Úterý 2. 10. malý sál JKP 19.30 hodin	Přednáška „Abstraktní fotografie“ (ing. M. Bílek) Pořádají členové fotokroužku JKP
Úterý 2. 10. učebna JKP	Zahájení vyučování v kursech němčiny
Čtvrtek 4. 10. učebna JKP	Zahájení vyučování v kursech angličtiny
Středa 3. 10. sál JKP 8.30 a 10.00	akce v systému „Kultura školám“ O ČERNÉM KLOBOUKU A DUHOVÉM MÍČI Pohádkovou hříčku pro děti uvádí členové divadla Kruh
Neděle 14. 10. sál JKP 15.00	AKCE PRO MLÁDEŽ Taneční odpoledne při reprodukované hudbě
Pondělí 15. 10. sál LŠU 19.00	Akce hudební mládeže v Hranicích DIALOG S HOUSLEMI Účinkují: Vladimír Bukač — housle Drahomíra Pellantová — klavír Na programu: J. S. Bach, J. Brahms, A. Dvořák, P. I. Čajkovskij, H. Wieniawski
Úterý 16. 10. sál JKP 19.00	Akce pro mládež a milovníky folku POSEZENÍ S WABI DAŇKEM
Neděle 21. 10. sál JKP 15.00	TANČÍME V RYTMU DISKO Taneční odpoledne pro mládež
Pondělí 22. 10. Domov mládeže SPŠ 18.30	Beseda pro mládež „Problémy mládí a dospívání“ s psychologem dr. Danuší Frídlovou
Neděle 28. 10. sokolovna 19.30	BAREVNÝ SVĚT variетní program předních čs. umělců

Předprodej vstupenek je v kanceláři JKP, tel. 20 74. Změna programu vyhrazena.

Připravujeme
5. listopadu
sál JKP
19.00

Vystoupení brněnské hudební skupiny
SYNKOPY
s Marianem Vargou

TANEČNÍ KROUŽEK

JKP Hranice

přijímá nové členy pro nábivku ukázkových tanců na plesech letošní sezóny. Zájemci hlase se v kanceláři JKP, tel. 20 74, nebo každé úterý od 19.00 hodin na pravidelném tréninku TK v sále JKP.

ŽIVOTNÍ JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI ŘÍJNU

- 75 let:** Ing. Břetislav Michalčák, Hranice, 1. máje 1661
Emilie Valová, Hranice, Trávnícká 1178
František Janů, Hranice, Hviezdoslavova 983
Josef Míša, Hranice, Tyršova 1115
Anděla Masaříková, Hranice, Hromůvka 1512
Bohumil Tajzler, Hranice, Hakenova 1035
Josefa Přílevská, Hranice, Mlýnský příkop 738
Vladimír Slezák, Hranice, Hviezdoslavova 701
Jaroslav Elišák, Hranice, Sov. armády 1082
František Novotný, Hranice, Sklen. kopec 1683
Marie Šnejdrlová, Hranice, 14. října 15
Justina Rašková, Drahotuše, Záchalupčí 180
Božena Vaculová, Velká 25
Marie Klívarová, Olšovec 53
Jarmila Pavlová, Uhřínov 2
- 80 let:** Hedvika Fusková, Hranice, Nerudova 5
Hedvika Beková, Hranice, Sov. armády 254
Leopold Dostál, Hranice, Hřbitovní 17
Františka Mičková, Drahotuše, Nádražní 166
- 85 let:** Ludmila Ströhmerová, Hranice, Struhlovsko 1408
Josefa Juřicová, Hranice, Hakenova 826

Sbor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

ROZLOSOVÁNÍ KOPANÉ — ŘÍJEN 1984 (MUŽI)

Mistrovské utkání divize D — muži A

Neděle 7. 10. v 10.15 Baník Karviná 1. máj—Sigma muži A
Sobota 13. 10. v 15.00 Sigma muži A—US Uničov
Sobota 20. 10. v 10.15 NHKG Ostrava—Sigma muži A
Sobota 27. 10. v 14.30 Sigma muži A—Holice

Mistrovské utkání krajské soutěže skupiny E — muži B

Sobota 6. 10. v 15.00 Sigma muži B—Sokol Vlčovice
Neděle 14. 10. v 15.00 Sokol Lichnov—Sigma muži B
Sobota 20. 10. v 14.30 Sigma muži B—Optimist Odry
Neděle 28. 10. v 14.30 Sokol Bludovice—Sigma muži B

PROGRAMY KIN

Kino Svět — tel. 29 93

- 2.—4. 10. TŘI MUŽI NA ZABITÍ
Francouzský film. Drama profesionálního hráče karet, který se stal nepohodlným. MN
- 5.—8. 10. ŠAMPIONKA
Japonský film. Příběh ženy, která vyhrávala maratóny. MP
- 9.—11. 10. TÁTA NA NEURČITO
Jugoslávský film. Čekatel na životní příležitosti v roli nastávajícího otce. MP
- 12.—15. 10. FAUNOVO POZDNÍ ODPOLEDNE
Česká komedie o tom, že všechno se stihnout nedá. MP
- 16.—18. 10. POKLAD NA STŘÍBRNÉM JEZEŘE
Film NSR. Dobrodružný příběh podle stejnojmenného románu Karla Maye. MP
- 19.—22. 10. JEN ŽÁDNOU PANIKU
Maďarský film. Dobrodružná honba za zlatým pokladem na dně Balatonu. MP
23. a 24. 10. KOMEDIANT
Česká komedie. Příběh lásky a smrti. MP, nevhodné do 12 let.
25. 10. CELNICE
Jen pro KPSP
Sovětský film. Kontraband, vykoupený vydíráním a vraždou.
- 26.—29. 10. KLID NOCI
Film USA. Příběh psychiatra, ohroženého vrahem svého pacienta. MN
30. 10.—1. 11. TŘI VETERÁNI
Česká filmová pohádka pro děti i dospělé. Podle J. Wericha.

Začátky představení v 17.00 a v 19.30 hodin

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin

-
6. 10. ŠTĚSTÍ NA ŘETĚZU
Barevný jugoslávský film.
-
13. 10. TYGRÍK A SLUNEČNICE
Sovětské pásmo. Veselá cesta do pohádek.
-
20. 10. JAK SE CHTĚL ZAJÍČEK KLOUZAT
Český film. Pásmo pohádek s veselým koncem.
-
27. 10. TYGRÍ STOPOU
Sovětský film. O zajímavém životě lovců zvěře.
-

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

-
7. 10. SKALNÍ CESTA
Rumunský film. Vzrušující příběh pěti jezdců, převážejících vzácný poklad.
-
14. 10. SYNOVÉ VELKÉ MEDVĚDICE
ve 13.30 a 15.00 Film NSR. Hrdinská dobrodružství indiánského náčelníka.
-
21. 10. ČETNÍK A MIMOZEMŠTANĚ
Francouzská veselohra plná omylů a přehmatů. V hlavní roli Louis de Funès.
-
28. 10. ZVĚD
Film NDR. Napínavý zápas indiánského bojovníka se sedmi zloději koní.
-

Představení pro školní družiny (úterý, středa 13.30 hodin)

- 2.— 3. 10. Krakonoš a správce Markvart — České pohádkové pásmo.
9.—10. 10. Děda Mráz a zlý vlk — Sovětské pásmo ze světa zvířátek.
16.—17. 10. Plavčík a Vratko — Česká pohádka
23.—24. 10. Císařův slavík — Český loutkový film podle H. Ch. Andersona
30.—31. 10. O stáječném kováři — Česká pohádka podle B. Němcové

Změna programu vyhrazena.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, závod 11

Cena 2,— Kčs